

НАРОДНА СКУПШТИНА

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ О РАДУ СРПСКЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ,

ИЗЛАЗИ СВАКИ ДАН ЗА ВРЕМЕ СКУПШТИНСКОГ РАДА

ПРЕТПЛАТУ ПРИМА

КРАЉЕВСКО-СРПСКА ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА

ЦЕНА ЈЕ ЛИСТУ:

ЗА СРБИЈУ . . . . . 6 ДИВ. МЕСЕЧНО
ОД ЈЕДНОГА БРОЈА . . . . . 0.40 ДИВ.
ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ ПОШТАНСКОГ САЗЕЗА 15 ДИВ. МЕСЕЧНО

УРЕЂУЈУ СКУПШТИНСКИ СЕКРЕТАРИ:

Ранко Петровић, Доброслав Ружић, Љуб. П. Ђирић.

Број 86

СРЕДА 6 МАРТА 1891

Година I

69 САСТАНАК

18 фебруара 1891 год. у Београду

ПРЕДСЕДАВАО ПОТПРЕДСЕДНИК

Димитрије Катић

СЕКРЕТАР

Лука Лазаревић

(НАСТАВАК)

акон о штампи)

Мил. Ђурић — Господо, устајем да прозборим неколико речи, кад је претрес закона о слободној штампи, нарочито с тога, што рече мој поштовани друг и известилац, да већина ћути, кад се говори о слободној штампи. Да не би Скупштина остала под тим утиском да људи, који су 20 год. тражили слободу и за њу се борили, сад ћуте, сматрам за дужност да проговорим неколико речи о томе, а мислим да ће и скупштинска већина поделити ово мишљење. Кад је требало трпети од стеге и кврге и кад је требало отети слободну штампу од либералне и напредњачке владавине, онда је радикална странка слободно изјављивала и дизала свој глас за слободу штампе и за то је добила поверење народа, што се борила за слободу, и с тога је дошла на владу, а сад, када су дошли овде у Скупштину, кад нам треба мање речи а више дела, зар сад да ћутимо? По делима нашим цениће земља наш рад и питаће народ јесмо ли одржали своју задану реч, јесмо ли испунили дано обећање и јесмо ли дали народу слободе. Одговарам дајемо му и обећање наше одуђујемо му. И кад влада износи овако слободан пројект закона о штампи, пред Представништво, мени се чини да се она одуђује свом обећању и земљи. Што нека господа говорници из либералне опозиције кажу, па и ми смо били за слободну штампу, борили смо се за њу и унели смо је у Устав. Ја нећу да им то поричем, али је тамо речено: „у колико се законом регулише.“ И они су онда били задовољни с тим, као год оно кад човек рече: вала Богу родио ми се син. Једва је дочекао да му се роди син мисли с тим је све свршено, па ништа више не треба, у место да као добар и наметан отац побрине се да одгаји сина до мушке снаге да може да кући кућу и људска дела велика радити. Наши либерали су се задовољили тиме, што су унели у Устав начело о слободној штампи, а законом нису сами дали да оно и оживи.

То је било, господо, по моме мишљењу са њиховом слободном штампом, коју су унели у Устав, али су се бринули, да се под њоме не развија слободна мисао и писање, колико је то требало, а и колико је земља тражила. (Одобравање). Томе је доказ једини лист „Исток“, кбји је у то доба излазио, а данас видимо на све стране, да све партије имају не

један, него по неколико листова. То су, господо, факта, ја њима овим ништа не пребдујем, него хоћу овим само истину да кажем, као што рече поштовани г. Панта Срећковић и сам ће се самном сложити.

Господо, за велике резултате, које је човечанство добило и брзо развило у овом веку на свима пољима просвете, политике, уметности и т. д., има на првом месту да се благодари слободи штампе и писања. То су добили сви образовани народи, па је то тражио и наш народ. У нашој земљи, од свих странака, наша је највише на томе радила, пред нама сад стоји закон и на нама сада стоји да удесимо један закон, који ће одговарати нашим приликама, који ће јачати свест српској будућности, који ће увести Србију у коло других образованих народа да буде угледна, просвећена и образована. Ја, господо, тврдо верујем, да ће из поднесеног пројекта закона и одборског извештаја, Народна Скупштина донети један такав слободоуман закон, којим ће се и влада и странка и Скупштина и Србија подичити пред другим државама, јер иде подједнако с њима на пољу слободе и напретка. Зато, да не би губили времена, ја држим, да треба да примимо овај пројект у начелу, па кад га будемо претресали при специјалној дебати, онда да поправимо онде, где мислимо да треба унети поправака. Овоме пројекту није нико противан: сви хоћемо да донесемо слободоуман закон о слободној штампи, који треба да буде моћно средство за развитак српске државе, и ја, господо, са свим верујем, да ће се и радикална странка и влада одужити земљи, кад буде примила овај пројект. Он ће бити здрав и снажан човек, који ће бити у стању да ради све послове, а не недоношче, као што је била слободна штампа под либералном владавином у прошлости. (Одобравање).

Е. Динић — Молим вас, господо. Као члану овога одбора за израду закона о штампи, дужност ми је да проговорим неколико речи. Нећу бити дуг у своме говору. Можда ћу више говорити, кад дође о појединостима. Није нужно да кажем да сам имао ту амбицију, да закон буде што слободоумнији и да као такав дође пред вас. На вама је сад да учините исправке, ако нађете да каквих треба учинити, ако је овде било погрешака. Начела, која смо ми поставили, она су јасна, ми се нисмо могли удаљавати од границе, која је Уставом обележена. Што се пак тиче примене његове, можда, може да буде јаснији; то ће зависити од вас, ако допустите, да извесни прописи уђу у закон, јер није довољно само рећи „штампа је у Србији слободна“, него то треба и показати, а то може да се покаже јасноћом законских прописа. Кад се један закон пише, ми морамо да га пишемо правним језиком, а кад се тим језиком пише, нема сумње да се могу десити нејасности, због којих може да се хрђаво тумачи нека ствар.

Овде има неколико ствари, са којима се нисам сложио, и кад пређемо на специјални претрес, ја ћу изнети своје гледиште.

Као члан одбора, није нужно да вам то кажем — био сам задахнут најслободоумнијим мислима, и био сам противан свакој мери, коју сам сматрао да може бити превентивна. За то пошто сматрам, да је задатак штампе, да распростире све што је племенито и узвишено, био сам противан свему ономе што би штампа говорила, а не би јој био задатак. Ту сам на првом месту штити породични живот; у томе сам био мало вазадњи од г. министра, јер сматрам да задатак штампе није у томе, да дира у чист породични живот. Ако би, у овај закон ушле и какве реакционарне мере или наређења, то још не треба осуђивати, јер ће све зависити од саме примене његове. Мени је на прилику познат француски закон о штампи где има страшно назадних наређења, али она се никад не аплудирају, никад се не примењују. Кажем, дакле, да закон о штампи није најслободнији, јер у њему има наређења, која су страшно назадна, само их нико не врши. И ми ћемо се уздати у слободоумље нашега министра, да те мере неће примењивати, а за то имам довољно гаранција у њему, он је према данашњем закону о штампи морао да употребљава већма строге мере на које по закону има права и он то није чинио. Зна се шта данас нише опозиција, карактеришући данашње стање анархијом а називајући нас ражњарима, паликућама и т. д. За овако писање министар би могао врло лако по закону да казни такво писање, али он то није чинио. Ми се дакле надамо, да ни будући министри, — јер ми увек напред идемо — неће примењивати те назадне мере, које се могу увући у сваки закон, ма како он слободоуман био.

Таса Николајевић — У прелазним наређењима Устава речено је, да се на првој сесји а то је на овој Скупштини има израдити закон о слободној штампи. С тога мислим да су дуге дебате и говори излишни; треба да пређемо на појединости. Једино, што би имао да кажем то је што ћу да учиним примедбу на онај говор г. министра унутр. дела, где је правно разлику у тежњама за слободу између либерала и радикала. Мени се чини, господе, да г. министар унутр. дела овом приликом није био тако срећан да ту разлику тачно изведе. Све што бих му могао, одговорити то је ово: кад је српски народ устајући за слободу под либералном владом ушао у рат са Турцима у редовима либерала није се нашао ни један, који је, војујући противу дела народног, изјавио у Скупштини да његова њива неће бити већа.

Министар ун. дела Јован Ђаја — Морам приметити, да г. Таса није био срећан да ме разуме. Ја нисам говорио о радикалима и либералима, него о *радикализму и либерализму*. Ту сам изнео разлику. Она фраза покојног Адама, која се толико пута износи, ми знамо како је изговорена. Онако признат човек у борби за слободу у Србији, мислим, да заслужује и од својих противника више поштовања, а никако то, да му се изврћу мисли и речи. Он је ту, тако често потрзану фразу, изрекао да би доказао свету да користи рата не стоје ни у каквој вези са њиме да је он узвишен над личним интересом и да не очекује да ће његова њива бити већа, а никако не у оном смислу, како то господи хоће да представе. Ради правде и поштовања, које сви дугујемо том човеку, имао сам ово да изјавим. (Одобравање).

Известилац већине Љ. Ђирић — Господе. При завршетку ове начелне дебате ја ћу да кажем само неколико речи. На првом месту мислим да се извиним г. Алимпију Васиљевићу и г. Панти Срећковићу; они су у мом првом говору нашли извесне рекриминације за њих за њихове личности. Међутим, господе, ја нисам мислио на њих него на њихову странку. Ја имам пред собом закон о штампи, који су дали либерали 1870 године, на коме је потписан шеф њихов пок. Радивој Милојковић, као председник министарства. Нисам мислио да их окривљујем што су напреднији, већ да изјавим да они нису нашли за нужни да, док су били на управи, уведу онаку слободну штампу, као што је данас проповедају.

Потпредседник — Говорите о предлогу о штампи.

Известилац већине Љ. Ђирић — Мом другу Витомиру имам да кажем да нисам тражио да се говори о начелу слободне штампе, као што он рече, него сам тражио, да по-

сланици разјасне наше мишљење, јер пред нама стоји закон о штампи, извештај одборске већине и одвојено мишљење д-ра Драгише Станојевића. Ако не би ни једне речи казали, ја не знам, шта би од тога усвојили за начелну дебату, а мој друг Витомир није о томе ни једне речи казао.

Г. Таси Николајевићу, који се и овом приликом позивао на реч једнога нашег првака и казао, како је тај првак рекао, да његова њива неће бити већа ако се ратује, имам да одговорим да не треба то да потрже, јер је о томе овде расправљено, али кад је већ он то потргао, онда ми допустите да кажем, да у првом рату 1876 год од наших чланова није био ни један лиферант док се народ борио у рату, но да су то били чланови либералне странке, ви сте држали лиферацију.

Потпредседник — Објављујем да ја претрес свршен Приступимо гласању. Гласаће се у начелу о пројекту под несеном од стране г. министра.

Риста Поповић — Овде у мишљењу одборском стоји примедба да се г. министар слаже са одбором, само код неких чланова није се сложио. Држим да је мишљење одборско што и г. министра и мислим да о њему треба да решавамо.

Министар ун. дела Јован Ђаја — При дебати о овоме предлогу у одбору, ја сам се донекле сложио с одбором, али има неколико чланова, а и сам је распоред такав, да се с њиме писам могао сложити, јер онда није било да се засебан пројект подноси од стране одбора, него је било примљено да читамо предлог, који сам ја поднео и да га допуњујемо по мишљењу одбора, т. ј. да оно, што у пројекту не ваља, узмемо из извештаја одборског, а оно, што у извештају одборском не ваља да узмемо из пројекта. Држим да је то најкоректнији пут, и да ће то најбоље и сад бити.

Потпредседник — Стављам на гласање. Ко је за то, да се прими закон о штампи, предложен од стране г. министра нек изоли седети, а ко је против нек устане? (Већина седи) Објављујем да је већина седела, да је усвојен предлог, који је поднео г. министар.

Дајем $\frac{1}{4}$ часа одмора, а за то време секције нек изберу по једног члана за одбор, који ће да проучи захтев првостепеног суда вароши Београда, да се г. Милан Мостић може узети на одговор. У исто време предлог г. министра, да се село Вучковица одвоји од досадање општине, упућујем одбору који већ постоји.

После одмора

Потпредседник — Продужава се седница. Изволте чути резултат избора за одбор, који ће да проучи захтев суда, да се г. Милан Мостић може узети на одговор. Ушли су: Васа Манојловић, Јован Авакумовић, Димитрије Димовић, Милун Миљковић, Снанча Виденовић, Димитрије Илићановић и Таса Николајевић.

Молим господу из одбора, да дођу после подне у три часа да раде.

Имам част извести Народну Скупштину, да је одбор, који је имао да проучи захтеве суда, да се извесни г. посланици узму на одговор, свршио свој посао и о томе подноси Скупштини свој извештај.

Молим г. известивоца да заузме своје место.

Известилац Васа Манојловић чита:

ИЗВЕШТАЈ

Народној Скупштини.

Исљедни судија лозничког првостепеног суда, тражио је да Народна Скупштина одобри, да се посланик г. Миливоје Љубинковић, председник општине јаребичке, за изборни округ подрински стави под истрагу за кривично дело из § 98 привременог изборног закона, што је вели као председник неправилно издавао бирачке карте.

Одбор је расмотрио акта и захтев исљедног судије па је нашао:

Да се г. Љубинко Милинковић посланик, не ставља под кривичну истрагу за поменута дела.

С тога је одбору част предложити да се ово решење одобри.

ПРЕДСЕДНИК
Ј. Ђ. Авакумовић

ИЗВЕСТИЛАЦ
В. П. Манојловић

ЧЛАНОВИ :

Мил. Мостић, Дим. Димовић, Ж. Малопацац, В. Кунатровић.

Народној Скупштини.

Првостепени суд вароши Београда тражио је, да Скупштина одобри, да се г. Др. Драгиша Станојевић, посланик, за изборни округ руднички, може узети на одговор за штампано „писмо Народу Српском од посланика Др. Драгише Станојевића“, којим је, вели, учинио кривична дела :

- 1, Велеиздају (тач. б. §. 87 кр. зак.);
- 2, Увреду Његовом Величанству Краљу Александру I. (§. 91. б. кр. зак.);
- 3, Увреду Краљевским Намесницима (§. 91. б. кр. зак.);
- 4, Нападање на монархијски облик владавине. (§. 91. в. кр. зак.);
- 5, Увреду Влади Његовог Величанства Краља. (§. 104. крив. зак.); и
- 6, Дражење осталих редова грађана против чиновништва (§. 103. крив. закона).

По размотрењу ових оптужења и захтева суда, одбор има част предложити Народној Скупштини на решење :

Да првостепени суд вар. Београда може г. Др. Драгишу Станојевића, за напред именована дела позвати пред суд на одговор и све што даље по закону потребно буде за истрагу и пресуђење предузети.

Прилажу се и одвојена мишљења.

Молимо Народну Скупштину да ово решење одобри.

ПРЕДСЕДНИК
Ј. Ђ. Авакумовић

ИЗВЕСТИЛАЦ
В. П. Манојловић

ЧЛАНОВИ :

Мил. Мостић, В. Кунатровић, Дим. Димовић.

I

Одвојено мишљење

Никакав српски грађанин не може по § 117 и 127 казненог поступка позвати на какву оптужбу, док најпре *истражна* власт не донесе нарочити закључак о *отпочетку истраге*. То право, које има сваки српски грађанин, мора се дати и посланику. То опште начело казненог поступка није промењено законом о печатњу. У овом су закону учињене одступке од казненог поступка само у толико, што се тужба за казнена дела штампом, подноси непосредно суду. Ну нигде није у том закону речено, да суд, који је ту по изузетку и истражна власт, није дужан урадити по §. 117 и 127 казненог поступка, т. ј. да најпре донесе одлуку о отпочетку истраге, па онда ради даље шта треба по закону. Овде суд тај закључак о истрази није изрекао. За то се сада не може решавати о издавању или неиздавању Драгише суду, док он за то не уради по закону. У осталом, ђу пред Скупштином усмено рећи.

17 фебруара 1891 год.

Београд.

Ј. Ђ. Авакумовић

II

Ја сам мишљења, да се г. Драгиша не да суду за то, што господин Драгиша не може се бранити мандатом за оно-

лико време, даскле ова кривична може застарити ; а његов мандат траје само за три године, па му после суд може судити.

17 фебруара 1891 год.

Београд.

Жив. Малопацац.

Потпредседник — Претрес по овом предмету може бити пошто прође 24 часа од онда, кад се извештај прочита Скупштини. С тога стављам ово сутра на дневни ред.

Драгиша Станојевић тражи реч.

Потпредседник — О овоме не можете говорити.

Сад прелазимо на дневни ред. На дневном је реду претрес закона о штампи у појединостима. Изволте чути г. извештоца.

Извештоцац Љ. Ђирић чита члан 1. по измени одборској, на коју је пристао и г. министар. (Прилог 1 и 8).

Јосим Павловић — Код овог првог члана, сматрам за дужност да устанем и да кажем једну реч у одбрану занатлијских радника. У ово члану 1. каже се чита : «Штампарска и књижевна радња отвара се као и остале трговачке радње, по прописима трговачког законика».

Дакле, овде се даје право једном трговцу да може да отвори штампарску радњу, међутим, она се сматра као занат, и она не треба да подлегне под трговачки закон, него под еснафску уредбу или други који закон. Овде је дата трговцима прилика, да могу да експлоатишу радника, међутим, раднику не даје се право, да може отворити радњу, док још не испуни неке одредбе трговачког законика. Како ми идемо па то да заштитимо занате, а не да их понишtimo и да ту грану убијемо у своме корену, то ово овако не би требало да остане. Ово је један занат а не трговина, јер се ту узимају слова, фарба, хартија и т. д., за то мислим да код овог члана треба да се каже, да се штампарска радња отвара друкчије а друкчије књижевна радња.

Министар унутрашњих дела Јован Ђаја — Ја мислим да нема места бојазни, коју је изразио овде г. Јосим Павловић, јер одредбе трговачког закона које се тичу радња у колико се сећам, лакше су него одредбе еснафске уредбе, те тако радници неће бити спречени, да могу штампарске радње отворити, на против то ће према трговачком закону моћи лакше и брже учинити, јер за отварање такве радње не треба ништа друго него пријава.

Извештоцац Љ. Ђирић — Г. Јосим Павловић, како рече, устао је да одбрани један ред наших држављана, занатлија, па је правце отишао и отежао им, место да их брани. Тражећи да им олакша отварање радње, тражио је да се те радње отварају по еснафској уредби или неком другом закону. Управо није казао по коме закону, него је казао на пр. по еснафској уредби. Ви знате, да онај, који хоће да има штампарску радњу, мора по еснафској уредби да положи извесан испит, па да може да буде штампар. Међутим, мени се чини, да то нема смисла. Један штампар, бадава му је што је положио испит, кад нема пара, не може да отвори радњу; и тако кад не би отварали радње они, који имају новаца, занатлија не би имао код тога да ради и морао би да бежи у другу земљу, те да тамо ради.

Потпредседник — Претрес је свршен. Стављам на гласање: Ко је за то, да се прочитани члан по одборском мишљењу прими, нека седи, ко је против нека устане? (Већина седи). — Објављујем да је чл. 1 примљен по предлогу одбора.

Извештоцац чита чл. 2. пројекта брише се. На то је пристао и г. министар, а сад долази чл. 3 као 2 члан а то је у одборском извештају чл. 11 (Прилог 8).

Потпредседник — Стављам на гласање: Ко је за то да се предложени члан прими, нека седи, које против нека устане? (Сви седи.) — Објављујем да је чл. 2 примљен.

Извештоцац чита чл. 3.

Министар унутр. послова Јован Ђаја — У пројекту стајало је, да се од овога изузимају предмети из трећег одељка

чл. 3, т. ј. гласачке листе, трговачки протоколи, формулари, самртне објаве и т. д. Ја сам предложио да се ови предмети изузму од закона, но одбор је нашао, да то није потребно овде напомињати.

Известилац чита чл. 3 (по одборском предлог чл. 12).

Потпредседник — Изволте г. известноче прочитати чл. 3. како ће гласити.

Известилац чита чл. 3. (чл. 4. Прил. 1)

Илија Душманић — Мислим да би добро било да се чл. 3, како је од стране одбора редигован, дода чл. 4. пројекта министровог, те да се ослободимо оних формалности и за ситне ствари, прописаних овим чл. 3, јер доиста би било незгодно, да се за најмање ситнице морају ови услови да испуне, који се предлажу од стране одборске већине. Ја вас молим да ме у овоме потпомогнете. (Помажу га).

Известилац — Ми смо ово избрисали с тога, што смо налазили овакве примере: да се напише неки оглас нпр. давање се парастос томе и томе што ми је појео толико и толико. И то дакле долази у оглас. Међутим ако се то строго дефинише, овда ја немам ништа противу тога да се та допуна прими, а мислим да ће је и одбор усвојити.

Потпредседник — Стављам на гласање: Ко је за то, да се чл. 3 са допуном г. Душманића прими тај нека седи, ко је противан тај нека устане? (Сви седе).

Објављујем, да је Скупштина усвојила чл. 3 са овом допуном.

Известилац — Чл. 5 и 6 по пројекту министровом избрисани су. А чл. 5 пројекта гласио би као чл. 4.

Министар унут. дела Ј. Баја — Ја сам овде казао да неби могао пристати да се ово сасвим избрише. Ја мислим да Библиотеци Народној и њеном одељку треба оставити да се шаће по један егземпляр, те да се тим начином умножава Библиотека потребним књигама и списима. (Чује се: да се то прими.)

Известилац — Ја примам то, да се шаће Народној Библиотеци бесплатно.

Потпредседник — Тражи ли ко реч? (Нико).

Коста Динић — Ја би молио г. известноца да прочита како ће гласити по пројекту.

Известилац — Господо, одбор је говорећи о томе чл. 5, пројекта нашао, да треба цео члан избрисати и одбор из овда наведених разлога није пристао да се дају књиге. Друго одбор је мислио, да Народна Библиотека нема права на својину других лица него нека купн. Међутим ја пристајем да се само библиотеци дају књиге бесплатно а полицији никако и примам ово што г. министар унут. дела предлаже.

Ја мислим, да се према овоме овај чл. 5 пројекта врати у одбор те да се стилизује.

Потпредседник — Онда се овај чл. 5 враћа у одбор.

Известилац чита чл. 6 пројекта министровог. И овај је члан одбор избрисао и министар је на то пристао.

Министар унутр. дела Јован Баја — Пошто овај члан стоји у вези са чл. 5, који је враћен у одбор, то молим да се и овај члан врати у одбор. (Тако је).

Потпредседник — Пошто овај члан има везе са претходним чланом, то се и он враћа у одбор.

Известилац чита чл. 7 пројекта.

Овде се у овоме члану брише само реч: *пунолетни*.

Потпредседник — Прима ли Скупштина прочитани чл. 7 пројекта са овом изменом? (Прима).

Известилац чита чл. 8 пројекта.

Одбор је, господо, нашао да је то превентивна мера и за то је овај члан избрисао.

Министар унутр. дела Ј. Баја — Да се не би развила дуга дебата о овој тачци, ја ћу вам поновити своје гледиште, које сам већ заступао у генералној општој дебати.

Том приликом ја сам напоменуо са кога гледишта не бих могао пристати, да се повремено спис или лист не пријав-

љује полицијској власти. И доиста, господо, већ и с тога што сваки трговац, кад предузме какав посао, мора да се по закону о порези пријави власти, што се тако исто и сваки путник кад дође у какву варош мора пријавити власти, — већ и с тога мислим да би требало утврдити законом, да се и о издавању листа мора учинити пријава власти. Тешко да би ко био кадар да у томе види какву препреку слободи штампе!

У осталом да би штампана била што слободнија, ја пристајем да отпадне сви подаци, сви документи, који су по пројекту претходно тражени, па нека се сваки, који хоће да издаје лист, просто пријави власти, а власт после нека сазнаје: је ли он пунолетан, је ли српски грађанин и у опште испуњава ли услове закона о штампи.

На тај начин отпало би оно кињење, које би по претпоставци неких од госпоре посланика могле да врше полицијске власти, у томе на пр. што не би хтеле да приме пријаву уредништва, што је се доиста дешавало у извесна времена. Да бих и у томе погледу отклонио сваку тегобу за штампу, да би се свако кињење отклонило од уредника, ја пристајем на то, да реценс предат пошти важи као пријава учињена власти. (Одобравање).

Панта Срећковић — Овде у првом члану каже се ово: Штампарска и књижевна радња подлежи одредбама трговачког закона.

Известилац — Овде је издавање новина и г. Панта мисли, да је и то радња.

Господо, кад је одбор устао противу одредаба овога члана, он је имао на уму и чл. 9. одборовог мишљења, где стоји: Новине и друге штампане ствари могу се забранити (узантити) једино и безизузетно ако садрже увреду Краља и Краљевског дома, или увреду страних владалаца и њихових домова, или позив грађана, да устају на оружје, и чл. 10. пројекта у коме стоји: да на поднесену пријаву власт мора с места издати признаницу, у којој ће се забележити да су и документи уреднички прихваћени и т. д., — имајући то на уму одбор је ту заузео једно гледиште, које иде на то да се осигура од кињења власти. Ми смо при том имали на уму, да он може да се пријави полиц. власти и ова да га не прими ни једном ни други ни трећи пут, да може да преда пријаву и на реценс, па да власт каже да ту пријаву није примила; — дакле, да тога кињења не би било, ми смо решили да се та пријава избрише тим пре, што се у чл. 22 Устава каже: да не може бити никакве превентивне мере; премда ништа не стоји односно пријаве власти.

Међутим ја сам читао радњу уставотворног одбора и видно сам да је било речи и о тој пријави. Баш поштовани потпредседник Кагић он је то питање подевао и нашло је се да пријава није потребна, у осталом ако се налази за потребно да буде пријава, онда би она могла да се усвоји у онаквој форми у којој ју је предложио г. министар, т. ј. да се пријављује за радње штампарске и књижевске — да каже на прилику: од данас почињем да издајем такав и такав лист.

Мени се чини, да и то не би било потребно, али ако ви мислите да треба да се и власт осигура, онда ја немам ништа противу тога.

Живан Живановић — Господо, Устав је казао да за штампу не може бити никакве превентивне или претходне мере.

Ма како да се ово, што је у чл. 8 предлога, сматра, увек ће бити сукоба између уредника и власти и један ће другоме да чини сметње. Може се чак удесити од стране власти да се и писмена изјава „изгуби“ и да се каже да није ни добивена, тек само да се уредник кињи и казни. Истина може да се каже, да реценс примљен од поште важи као пријава поднесена власти, али и то није увек довољно.

С друге стране мора се признати и то, да власт о једном уреднику као јавном органу, треба да зна све што власти треба, ради потребне контроле онога, што се ради на основу закона о штампи.

Ја сам размисљао како да се ова два захтева измире, па мислим: како би било да уредник нема са влашћу никаква

посла, али да он све ово што тражи чл. 8 предлога од њега објави у својим новинама, па власт из тога нека сазнаје што јој дужност налаже? Према томе уредник би морао објавити своје име и презиме, свој стан и т. д. као и сваку промену која би доцније наступила. То би држим било довољно за власт.

Минист. унутр. дела Ј. Баја — Пре свега морам јасно да кажем, да нити ја сматрам, нити се може сматрати, да једна проста пријава може бити названа превентивном или даном мером, мером од које зависи излазак листа. То никако не стоји. На против, ако се неко и не пријави власти, не знам, да он не може издавати лист, то му нико не може забранити, пошто слобода издавања листа не стоји у вези са пријавом. Овим се чланом тражи, да се само издавалац листа пријави, јер и сам Устав каже и поставља извесне услове, да је уредник листа грађанин српски, да ужива грађанска права, дакле индиректно и Устав наређује, да о томе треба водити строгог рачуна. Каже се да то нема практичне вредности. Ја сам и мало час у моме говору исказао моје начелно гледиште о овоме питању и остајем и сада при томе, да никад не бих могао пристати на то: да је слобода штампе у неповерењу спрема државе и мимо ње. Ја сам чак пристао да се бар тражи најпростија пријава власти, да је уредник дужан само да се јави поштом без подношења икаквих докумената, да просто изјави да хоће да издаје лист. Од те пријаве неће зависити излажење листа, само што ће уредник бити кажњен за то, што је пропустио да се пријави власти.

Илија Душманић — Ја мислим, да према самом Уставу не би било згорета да остане оваква редакција, као што је предложена у чл. 8. Г. министар вели, да би пристао и на то, да се уредник, издавач листа може само писмом пријавити власти и да може приступити издавању листа. У Уставу (чл. 22) се вели, да уредник мора уживати грађанска и политичка права. И кад то стоји у Уставу, онда то значи власт мора знати о томе да ли тај, који хоће да покрене лист, има те услове, које Устав прописује. Разуме се, много је лакше ономе, који хоће да издаје један лист, да спреми све то, што Устав тражи, и јави се власти, него да се излаже томе да га власт потраже и тражи поново документа од њега, то би било баш отежавање а не олакшавање рада уреднику, с тога ја бих био мишљења да остане редакција, као што је у пројекту а нарочито и с тога, кад и сам Устав тражи извесни услове од уредника, онда треба да и то уђе у закон.

Панта Срећковић — Та одредба у Уставу, да уредник мора бити српски грађанин и уживати политичка права не односи се на онога, који ће да ради тај посао. Ја не могу да разумем на што то да ја докажем, нека власт докажује, ако ја немам права, онда ће ме власт ухватити и казати, не можеш то да радиш, и ја више не смем. Ако усвојимо овде одредбу која се предлаже, онда ћу да ја докажем и десине се у највише случајева, да не могу да докажем, јер власт ће увек моћи да каже, није ти овај документ добар и на сто начина може човека да књи до годину дана. Па тако исто зар за друге ствари не треба исто тако документа као и за издавање новина. На прилику ја хоћу да издам једну брошуру и ја да морам да идем полицији и да кажем ту моју намеру, за што да се пријављујем власти. Ја нећу да се јавим власти, и ако нешто урадим противно закону, он ће сматрати као кривац исто онако као и лопов, који учини крађу. Један лопов неће никад пријавити се полицији и казати ја сам ово и ово украо, он ће то казати ако га власт ухвати. Дакле и овде, која вајда од такве једне одредбе, ако издавач листа хоће да учини нешто противно закону он ће то учинити, па било му не било такве одредбе. Узмите како хоћете с које хоћете стране, овај члан треба да се избрише. Један новинар ако хоће да издаје новине, он ће објавити у својим новинама ја ту и ту седим; или, ту и ту ће бити уредништво, сигуран сам човек, нећу да крадем и утекнем, итд. Он то мора да јави, иначе ако се не би јавио да издаје новине, неће му нико ни узимати. Према томе овај члан треба да одпадне. И овде као и у другим случајима, ако ко скриви и учини зло нека се

хвата као неваљалац, а полицији је задатак да тај посао изврши.

Витомир Младеновић — Мени се чини да се може примити безбојазни овај члан, као што г. министар предлаже сад новом редакцијом овог члана. Г. министар пристаје да се не траже документи. Кад се јави уредник власти она ће имати времена да сазна, да ли је тај уредник листа: српски грађанин, и да ли тиј издавач има све услове, које Устав прописује за уредника новина. Ако их нема забраниће му радњу и казниће га, што је противно јасној одредби законској почео да ради. На тај начин слобода је штампе заштићена а није спречен ни издавач да слободно кад год хоће да издаје новине, нити је изложена власт томе, да не зна шта ко ради у њеној околини. И полиција ако сумња да издавач нема потребних услова може доћи до цели и лако спречити злоупотребу закона. И један и други захтев дакле постигнут је овом редакцијом г. министра и треба је примити.

Живан Живановић — Г. Душманић је објаснио да Устав тражи да уредник мора бити грађанин српски и уживати политичког права. Кад би то само стојало у чл. 8 предлога, онда ја не бих имао шта да говорим. У 8 чл. по пројекту министровом стоји: да се мора учинити полицијској власти писмена пријава, у којој ће бити назначено име листа, име и стан одговорног уредника „са потребним документима“. Чак је и г. министар пристао да се изоставе речи „са потребним документима“. И кад то однадне, онда је све остало чисто приватне природе и с тога ја бих био мишљења, да све то уредник листа публикује у своме листу, а не да пријављује власти, а тако исто и сваку промену, која се доцније дешава односно става и другог чега. Ако би се у томе смислу редиговао овај члан, задовољило би се и оно, што хоће министар и не би било прекора, да издавач листа мора имати посла са влашћу и излагати се могућим књињима; с тога ја бих предложио, да се овај члан врати у одбор и да се у том смислу редигује. Молим ако има довољно посланика, да потпомогну овај предлог (потпомажу га).

Коста Динић — Господо, ми смо се размислили у мишљењу са г. министром, односно не пријаве власти; ја не признајем да пријава није превентивна мера, али она се може да изолаци, јер нема никакве гаранције, да власт неће књићити поједине људе и отежати издавање листа. Главно је, да то треба, да се не дозволи. Што се тражи од издавача, по Уставу да је српски грађанин и да ужива политичка права, то није никаква тежба. Сваки издавач листа, чим се буде одважио на то да покрене један лист, он ће се осигурати и спремити документе, и ако му их буде полиција потражила, он ће их показати и квит рачун. Дакле у том погледу пријава није нужна. А пријава власти само ради тога да власт зна за издавање листа, ја сматрам, да би то било стежавање излажењу листа и да би то у пракци показало као једна превентивна мера, која по Уставу никако не треба да постоји.

Ранко Тајсић — Члан 22 Устава вели штампа је слободна и ја никако не могу разумети, шта неки веле, да ова одредба у члану 8-мом није никаква превентивна мера. Ја кажем, да јесте и рецимо нека се утврде у овоме члану од 4 тачке ма једно, коју треба да испуни један издавач листа, то је већ савршено једна препрека. Чим се овде вели, да се мораш пријавити власти, то вућ значи, да не можеш да радиш, и не можеш издавати извесан спис а то је са свим једна превентивна мера. Ја се потпуно слажем са одборским мишљењем, да овај 8-ми члан треба са свим да се избрише и да тако утврдимо оно начело исказано у 22 члану Устава: *штампа је слободна*.

Милош Богдановић — Г. Панта упоређује штампарску радњу с обичном крађом и вели: крадљивац ће да краде, и неће доћи власти да се пријави, тако и овај, он ће да штампа све што му дође на памет. Ја то не схватам тако. Ја велити да сваки новинар тим путем хоће да зарађује да издржава себе и своју породицу, као што сељак и трговац ради своју радњу, њиву, ливаду и остало, па се отуд зарађује.

Па као што сељак не сме своју рецимо стоку коју је одранно, да прода пре него што добије билет од кмета, ни

трговац док своју радњу код суда не протоколише не може пријавити, тако исто и овај новинар требало би да не сме да издаје свој лист, докле се не пријави власти, управ док своју радњу не протоколише — и ништа више.

Динић рече, да ако власт сумња да он нема права, нека иде па нека му тражи његова документа. Ја мислим, да чиновништво а нарочито земаљски судови у нашој земљи нису постављени за то, да иду и да контролишу радњу појединца а нарочито новинаре, јер они имају одређено своје место и послове, које несмеју да занемаре на штету народа, који од њих чак и правду очекује, а да траже новинаре и њихова документа.

Ја, дакле, мислим да је са свим природно да новинари имају везе са државном влашћу и да су обавезни пријавити се као што то и трговци чине.

Панта Срећковић — Ја овде устајем, да говорим против једног принципа, који се сад јавља, а који је апсолутно осуђен. Ја н. пр. кад сам окривљен нисам дужан да доказујем да сам поштен човек, него онај који ме окривљује, дужан је да докаже моју кривицу, иначе би било, да донов, кад изврши крађу, каже: овде сам прешао, овде сам извршио крађу, а то ниједан неће учинити, дакле оваква радња може се злоупотребити, па тако и штампа. Ја н. пр. 20 година могу носити пушку, а једнога дана убити човека. Ја сматрам, дакле, да држава треба да се држи општег принципа, докле човек не згреша, да га власт не узима на одговор, па тако и у овом случају нека новинар издаје новине, па ко му верује тај ће му и узимати новине, а ако згреша, закон је ту те ће се казнити по њему, дакле, ја нисам, да се овде власт равња као по некаквом принципу инквизиције, него по принципу оптужбе, јер ако он што скрива, тек онда власт треба то да докаже и да га казни за то.

Одбор је потпуно правилно поступио, што је овај члан избрисао и ја сам тог мишљења, јер је ово против начела оптужбе. Ја мислим, да је то начело руководило одбор кад је овај члан избрисао.

Министар унутр. дела Ј. Ђаја — Не могу пропустити ову прилику а да не одговорим г. Панти Срећковићу и да му не кажем да је он, по његовим сопственим речима, био инквизитор целог свог живота. Он каже: да не треба тај новинар да да доказа да ли је испунио услове, који се за то траже, те да може вршити тај посао. То је донета чудновата да каже човек, који је целога свога века био професор у Великој Школи. Према његовом мишљењу, значило би да ђаци треба да дођу код г. Срећковића на предавање и да седе, а да не поднесу доказа да ли су свршили гимназију, већ је то дужан г. Панта да доказује.

Овде није говор о кривицама, него власт тражи да ли је то наш грађанин или стран. Ја сам пристао да се не траже документа од тих људи, али пријаве треба да буде, јер ће се догодити појава, да ће изаћи лист, а власт неће знати и ако би по садржини његовој донета требала да зна. Ја мислим где год у свету има слободне штампе, да је пријава сведена на толику меру.

Дакле сматрам да пријаве треба да буде, а она се може учинити и предајом пошти на реценс. Штедити толико комодитет једнота уредника, где можемо бити изложени, нарочито овде у Београду, да дође ко хоће, ја мислим да је то у најмању руку неразборито.

За то ја држим да треба да буде пријаве, а она се може и поштом учинити.

(Чује се: да се реши.)

Потпредседник — Је ли вољна Скупштина да се реши? (Јесте).

Панта Срећковић — Чланом 7-мим тражи се да је грађанин српски, а то је баш оно што ви хоћете, а чланом 8-мим тражи се пријава, која није потребна.

Алимпије Васиљевић — Ја ћу да свратим пажњу Скупштини на практичну страну овога питања, овде се каже

да новинар, пре но што се почне издавати лист, да мора то пријавити власти.

У каквој цели. Свакако у тој, да власт оцени, да ли он има права да издаје лист или не. И ако има онда може издавати лист, а ако не онда не може, онда је то као што рече Тајсић превентивна мера, дакле, ако нема права да издаје новине, онда та пријава нема никаква практичка смисла и онда је излишно да јавља власти, кад на то нема права, дакле што ће се он власти јављати, кад власт може да му каже имаш или немаш права. Ја, дакле, кажем, да је ово превентивна мера и с тога овај члан треба да се избрише.

Риста Поповић — Ја мислим да нема никакве опасности за слободну штампу, ако би се овде упела одреба, да уредник, пре него што почне издавати новине, учини пријаву власти. Кад би се тиме сужавала слобода штампе, ја донеста не бих био за то, али шта се овим тражи? Тражи се, да новинар учини пријаву за издавање новина па ма на који начин па било то, рецимо, преко званичних новина или на ма какав начин. Ви ћете рећи, па и та пријава сметаће издавању листа. Истина и тога је бивало, знамо да је бивало времена кад се није могла добити дозвола па чак ни пријава, али то је било 3—4 па и 5 дана и власт је ипак морала да поступи и да дозволи уреднику издавање листа. Међутим уредник који се јавља, да ће да издаје новине, он ту пријаву неће учинити сваког дана. Данас човек, који хоће да ради на новинама и да шири нека начела, тај то не чини само за један дан него за 10 и 20 година, и ви хоћете да спречите да он не положи ни толико труда, да за тај свој поступак јави власти и то свега само једаред. Ја мислим, да је то излишно и да не треба толико штитити уредника те да он, кад се лађа таквог једног посла да издаје један лист 15—20 година, да не учини пријаву.

Ви знате да по Уставу државна власт има права да узапћава новине, које донесу нешто, што по Уставу не може да се увлачи у дискусију и онда од куд ће једна власт, која има дужност да узапћује такав лист знати, да ли су новине тамо негде изишле. Ред је да се каже да ће новине излазити, не тражи се ту дозвола, не тражи се решење, него се само даје изјава, да ће се покренути лист. Међутим никаква штета не би била по слободну штампу тим, што ће неко кроз цело време издавања новина учинити само једанпут пријаву. Ја молим Скупштину да не верује да се тим спречава слободна штампа. Молио бих Скупштину да се овај члан упути наново у одбор, јер нисам ни за то да се прими овај члан, како га је министар предложио; нег се у одбору удеси боља редакција да се та гаранција омогући. Молим 10 посланика да ме потпомогну. (Потпомажу га).

Министар унутрашњих дела Јован Ђаја — Одбор треба да зна, да ли се та пријава у начелу прима и према томе да удеси редакцију. (Прима се).

Потпредседник — Пошто и министар пристаје да се члан 8 врати у одбор то стављам, на гласање: Пристаје ли Скупштина да се овај члан врати у одбор? (Пристаје).

Изволте чути један указ.

Секретар чита:

У ИМЕ

ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА

А Л Е К С А Н Д Р А I

по милости божијој и вољи народној

Краља Србије

МИ КРАЉЕВСКИ НАМЕСНИЦИ

На предлог Нашег министра финансије, а по саслушању Нашег министарског савета, решило смо и решавамо:

Овлашћује се Наш министар финансије, да поднесе Народној Скупштини, сазваној у први сазив прве периоде, на ре-

WWW.UNILIB.RS
 шење: »Проект закона о аграрном дугу у присаједињеним крајевима.»

Наш министар финансије нека изврши овај указ.

16 фебруара 1891 год.
 у Београду.

Јов. Ристић с. р.
 К. С. Протић с. р.
 Ј. Вели-Марковић с. р.

Министар финансије
 Др. М. В. Вујић

Исти гласи:

ПРОЈЕКТ ЗАКОНА

аграрне дугу у присаједињеним крајевима.

Чл. 1.

Сопственици оних непокретних имања, која је држава исплатила по закону о аграрноме зајму од 22 јуна 1882 године, аграрни су дужници државе за суме, које је она исплатила на име накнаде пређашњим господарима и чифликсајбијама тих имања, као и за досада неплаћене интересе на те суме.

Чл. 2.

Досадања укупна дуговања појединих општина или села за откуп пређашњих господарских чифличких земаља, имају се сразмерно поделити на поједине сопственике, према величини и каквоћи откупљеног а сада њиховог непокретног имања. А неплаћени интерес и интерес на интерес од дана првобитног задужења до 1 јула 1891 године, на суме које је држава исплатила, своди се на интерес од шест на стотину (6%) годишње; на се такође има сразмерно поделити на поједине сопственике према величини главног дуга, и са овим спојити, тако, да и главни дуг и неплаћени интерес 6% до 1 јула 1891 године, представљају од тога дана главну суму дуга.

Чл. 3.

При подели дуга и интереса на поједине сопственике, како прописује чл. 2 овога закона, имају се одбити суме, које су исплатиле општине или села до 1 јула 1891 год. благајни државног зајма.

Чл. 4.

који је главну суму дуга исплатиће аграрни дужници држави за скоро свд двадесет и пет (25) година, рачунајући од 1 јула 1891 земљама, с плаћајући у име годишњине осам и по (8½) на стотину у чему главног дуга, где се садржи седам (7) на стотину годишњег интереса, на шта су дужни издати држави обавезницу постојећу, који пропише министар финансије.

Чл. 5.

Да што три интерес и отплату главног дуга плаћају аграрни дужници сваке пола године у 4.25% дотичним среским властима преко непосредно управе државних дугова у Београду. Крајњи државници за исплату полугодишњине утврђују се 30-ти јуни и 31-ви декембар сваке године.

Чл. 6.

Аграрни дужници могу платити своје дугове држави и пре рока, који је прописан у чл. 4 овога закона, било да исплате сву суму главног дуга са интересом, или да плаћају полугодишње поред интереса већу суму отплате од оне, која је прописана овим законом.

У колико који дужник више отплати главну суму дуга, у толико се ње ослобођава, и плаћа (7%) годишњи интерес само на још неотплаћени главни дуг; али годишњина утврђена чл. 4 овога закона остаје непромењена све до коначне исплате главног дуга.

Чл. 7.

Ко не плати на време годишњину, одговоран је за толику суму и својим покретним имањем; и надлежна среска власт

дужна је узети покретност у попис и изложити је јавној продаји најдаље за тридесет дана по истеку рока, када је аграрни дужник требао да плати дугујућу годишњину.

Ко од државних органа пропусти ово учинити одговоран је држави и материјално за неплаћену годишњину дотичног аграрног дужника.

Чл. 8.

Држава има право да наплати аграрни дуг по овоме закону и пре рока, који је прописан у чл. 4, ако дужник у четири пољођа једно за другим не плати на време годишњину.

Ову наплату држава врши вансудским путем преко извршне полицијске власти, а из заложеног јој непокретног имања аграрног дужника.

Чл. 9.

За осигурање главне суме дуга по овоме закону, са интересом, служи држави као залога све непокретно имање аграрног дужника.

Накнадно постојећим интабулацијама, по закону о аграрноме зајму од 22 јуна 1882 године, имају се ставити интабулације на први степен на непокретна имања аграрних дужника према подели дуга и интереса по чл. 2 овога закона. За стављање ових интабулација неће се наплаћивати од дужника никаква такса.

Чл. 10.

Сва плаћања по овоме закону чине се у новцу, који се прима на државним благајнама.

Министар Финансија у споразуму са Министром војним може по потреби дозволити, да се на име годишњине прима од аграрних дужника и храна за војну потребу, а по цену коју одреди Министар војни. У томе случају предавање дужници храну где се нареди, а среским властима подносиће признанице војне власти о количини и вредности предате хране, према чему ће се оне даље управљати и што ће одмах доставити Управи држав. дугова.

Чл. 11.

Наплаћене суме годишњине аграрног дуга, као и пре рока наплаћени целокупни дугови, имају се једино употребити на исплату аграрног зајма по закону од 22. Јуна 1882 године. По томе све власти, које врше наплату по овоме закону, достављаће наплаћени новац најдаље за петнајест дана од дана наплате, непосредно благајни Управе држав. дугова.

Чл. 12.

Са аграрним дугом рукује управа државних дугова при Министарству Финансија. Она чува обавезнице аграрних дужника и стара се за уредну наплату годишњине по овоме закону, као и за наплату свега дуга и води надзор, над среским властима у погледу на вршење одредаба овога закона. Она ће водити засебне књиге о свему аграрноме дугу и књиге о аграрним дужницима.

Чл. 13.

Управа држав. дугова достављаће најдаље Марта месеца сваке године списак аграрних дужника дотичној среској власти са назначењем: колико који од дужника још дугује и колико има у тој години да плати на име годишњине. По овим списковима управљаће се среске власти при наплати годишњине.

Чл. 14.

Правила за извршење овога закона прописаће Министар Финансија.

Чл. 15.

Овим законом укидају се чл. 3. 5-ти са допуном од 9. Марта 1890 године, и 11 закона о аграрном зајму од 22. Јуна 1882 године.

Прелазно наређење.

Чл. 16.

Овлашћује се Министар Финансија да може узети и нарочито особље, потребно за извршење овога закона и за правилно рачуноводство,

Чл. 17.

Трошак око самог извршења овога закона пада на дотичне општине и села, и наплатиће се од оних сопственика, на које је аграрни дуг дељен.

Чл. 18.

Закон овај ступа у живот кад га Краљ потпише, а за извршење чл. 2. и 3. овога закона оставља се рок најдаље до краја 1891 године.

Препоручујемо и т. д.

Мишљење Државног Савета.*Господине Министре,*

Државни Савет проучио је пројекат «закона о аграрном дугу у присаједињеним крајевима», који сте му тога ради извојели послати писмом Вашим од 4 Јануара 1891 год. ЗБр. 107.

По закону о аграрном зајму од 22 Јуна 1882 год. држава је исплатила накнаде за непокретне имаовине, које су на основу аграрног закона од 4 Фебруара 1880 год. постале својина народа у ослобођеним крајевима. Пројектованим «законом о аграрном дугу», сад се у појединости одређују односи овог народа према држави у погледу поверљачких права њених. Према томе требало би по мишљењу Државног Савета, да се назив овог закона замени овим: «закон о одужењу аграрног зајма у ослобођеним покрајинама». Измена ова била би потребна и за тачније означавање разлике између закона о аграрном зајму од 22. Јуне 1882 год. и новог закона.

На ову сте измену и Ви, Господине Министре, пристади.

Што се тиче самих одредаба пројектованог закона, оне су битно изведене из начела, која су законом о аграрном зајму узаконена за обезбеђење поверљачких права државе и за олакшање народног одужења у ослобођеним покрајинама, и с тога је Савет мишљења да их треба узаконити.

Узимајући на знање Вашу изјаву, да ћете одредбу чл. 16 ближе одредити и објаснити, Савет још налази само да би у чл. 17, у другој врсти после речи «пада» ваљало додати реч «сразмерно».

Саопштавајући Вам изложено мишљење Државног Савета, мени је част и овом приликом уверити Вас о мом одличном поштовању.

ПРЕДСЕДНИК ДРЖ. САВЕТА
Др. Докић с. р.

Потпредседник — Предлог овај упућује се секцијама. Данашњу седницу закључујем, другу заказујем сутра у 8^{1/2} часова пре подне.

Молим г. г. из свију одбора да дођу после подне да раде. Састанак је трајао до 12^{1/2} часова.

70 САСТАНАК

19 фебруара 1891 год. у Београду

ПРЕДСЕЛАВАО ПОТПРЕДСЕДНИК

Димитрије Катић

СЕКРЕТАР

Ранко Петровић

Почетак у 9 час. пре подне.

Присутна су сва г. г. министри сем министра иностр. дела.

Потпредседник — Отварам 70 састанак. Изволте чути протокол 69 састанка.

Секретар В. Младеновић прочита протокол.

Алимпије Васиљевић — Молим вас да учиним једну примедбу на овај протокол. Тамо — ако сам добро чуо — стоји да сам ја говорио против свију тих пројекта и владиног и одбора већине и одбора мањине, међутим ја тако нисам говорио.

Секретар Вит. Младеновић — То сам ја казао за г. Панту, а за вас сам казао да сте за пројект владин.

Алимпије Васиљевић — Ја сам казао да би се могла примити прва половина одборске мањине и друга половина одборске већине.

Секретар Вит. Младеновић — То ће се исправити.

Потпредседник — Прима ли Скупштина прочитани протокол? (Прима).

Изволте чути молбе и жалбе које су дошле Скупштини.

Секретар чита:

Суд и одбор општине сирогојштанске у срезу златиборском окр. ужичком, жали се против општине горобињске;

Смиљана Ивана Степановића из Козличића у ср. подгорском окр. ваљевском, жали се против старатељског судије;

Сељани из Кривеља у ср. зајечарском окр. црноречком, моле, да се од њиховог бив. кмета Трајила не тражи пореза, коју је упропастио;

Трајило Бугариновић из Кривеља у ср. зајечарском окр. црноречком, моли да не траже од њега порезу, коју је као бив. кмет упропастио;

Арсеније Радовановић, учитељ из Аранђеловца, моли да му се и прве две године службе узму у рачун при одређивању повишице;

Алекса Савић из Београда моли да му се за 10 година бесплатно даде земљишта у ади на Сави спрам Чукарице, ради гајења врбе и прућа за корпарску индустрију;

Сељани из општине трупалске, вртишке и миљковачке у ср. вишком окр. топличком моле да се у Нишу укине трошарина;

Сељани из Вукушиће и Отрока у ср. жичком окр. рудничком, моле за исплату реквизиције.

Потпредседник — Све ове молбе и жалбе упућују се одбору за молбе и жалбе.

Изволте чути једно саопштење председништву.

Секретар чита:

Председништву Народне Скупштине

Због слабости ноге, за сад не могу доћи у Скупштину, ово јављам ради знања.

18 фебруара 1891 год.
у Београду.

Тодор Туцаковић
НАР. ПОСЛАНИК

Потпредседник — Прима се к знању.

Изволте чути једну честитку Нар. Скупштини.

Секретар чита:

Народној Скупштини

Читајући лист «Таково» од 10 тек. месеца, видосмо предлог Ранка Тајсића, по партији ванредних потреба, у претресу буџета усвојен.

Овај радосни глас, прошао је као светао свуда и с тога ми потписати пошто смо увидели опште одобравање, честитамо Народној Скупштини и желимо да мњење и у осталим гранама уштеди нађе одзива.

17 фебруара 1891 год.
Гуча.

У ИМЕ СЕЉАНА ОПШТИНЕ ГУЧКЕ:

Марко Ивановић, Миљко Протић, Алдрија Достанић, Ђоко Протић, Миладин Ивановић, Милић Бугарчић, Драгић Протић, Милић Ивановић, Марко Богдановић, Илија Ивановић, Марко Ристић, Борђе Ристић, Јаков Паладић, Милутин Дробњак, Милоје Пантовић, Велимир Гавриловић, Добривоје Ивановић.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)